

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 277/2021-6

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica-Kráľová, proti postupu Okresného súdu Zvolen v konaní sp. zn. 1 Nt 22/2019 a jeho uzneseniu z 18. septembra 2019 v tomto konaní a postupu Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní sp. zn. 3 Tos 120/2019 a jeho uzneseniu z 15. januára 2020 v tomto konaní takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. apríla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 49 ods. 3 Charty Európskej únie (ďalej len „charta“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Sťažovateľ žiada aj o ustanovenie právneho zástupcu na konanie o jeho ústavnej sťažnosti
2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutých uznesení a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva nasledovný stav veci:
3. Sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu č. k. 5 T 8/2018 zo 7. februára 2018 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 5 To 24/2018 z 10. apríla 2018 uznaný vinným zo spáchania

pokračovacieho zločinu krádeže podľa § 212 ods. 1 a 4 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. e) Trestného zákona, pre pokračovací prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Trestného zákona a pre pokračovací prečin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu bol podľa § 212 ods. 4 Trestného zákona uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere piatich rokov, na výkon ktorého bol zaradený do ústavu so stredným stupňom stráženia. Súčasne mu bola uložená povinnosť nahradiť spôsobenú škodu.

4. Sťažovateľ podal v trestnej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 5 T 8/2018 návrh na povolenie obnovy konania odôvodnený tým, že s účinnosťou od 1. augusta 2019 došlo k zmene § 212 Trestného zákona tak, že došlo k zlúčeniu odsekov 1 a 2 tohto ustanovenia, a teda vlámanie ako spôsob spáchania trestného činu je súčasťou základnej skutkovej podstaty trestného činu. Preto podľa novej právnej úpravy nemožno kvalifikovať trestný čin krádeže spáchaný vlámaním ako trestný čin spáchaný závažnejším spôsobom konania, s čím je spojená aj miernejšia trestná sadzba. Za novú okolnosť sťažovateľ považoval aktuálne znenie § 212 Trestného zákona, aplikácia ktorého by bola preňho pri ukladaní trestu oveľa priaznivejšia.

5. Okresný súd uznesením č. k. 1 Nt 22/2019 z 18. septembra 2019 návrh sťažovateľa na povolenie obnovy trestného konania zamietol podľa § 399 ods. 2 Trestného poriadku, pretože nezistil splnenie podmienok obnovy konania podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v prípade sťažovateľa nie je možné postupovať podľa novej právnej úpravy, hoci je pre neho priaznivejšia, keďže nedošlo k naplneniu prvej časti vety pred čiarkou ustanovenia § 2 ods. 1 Trestného zákona. Novela Trestného zákona nadobudla účinnosť až 1. augusta 2019, teda až po vyhlásení prvostupňového rozsudku a uznesenia odvolacieho súdu, preto sa uvedená zmena odsúdeného sťažovateľa netýka. Spôsobilosť skutočností, ktoré vyšli najavo, zmeniť pôvodné rozhodnutie, je potrebné posudzovať podľa zákona účinného v čase vyhlásenia pôvodného rozhodnutia. K prípadným zmenám hmotného práva nie je možné prihliadať ako na novú skutočnosť. Okresný súd v odôvodnení rozhodnutia tiež poukázal *„na odlišnú situáciu v prípade povolenia obnovy konania v dôsledku nesúladu ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona účinného od 01. 01. 2006 v texte za bodkočiarkou (povinnosť ukladať trest nad jednu polovicu trestnej sadzby určenej použitím asperačnej zásady) s článkom 1 Ústavy Slovenskej republiky. Dôvodom obnovy konania bola podľa § 41b ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, účinného do 14. 11. 2018, resp. do 28. 02. 2019 strata účinnosti ustanovenia § 41 ods. 2 veta za bodkočiarkou Trestného zákona (ak na základe tohto ustanovenia súd vydal rozsudok v trestnom konaní) v dôsledku nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. 11. 2012. Dôvod obnovy konania v tomto prípade vyplýval priamo z ustanovenia § 41b ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z.“*

6. Krajský súd uznesením č. k. 3 Tos 120/2019 z 15. januára 2020 sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu ako nedôvodnú zamietol. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol: *„Súd prvého stupňa vysvetlil v napadnutom uznesení v dôvodovej časti, prečo nerešpektoval jeho (sťažovateľov, pozn.) názor. Ohľadom výkladu ust. § 2 ods. 1 Tr.zák., keď sa podľa novšieho Trestného zákona posudzuje trestná činnosť (živá, nie je právoplatne skončená) len vtedy, ak je to pre páchatel'a prospešné, nie za situácie, keď by takéto posúdenie podľa novšieho ustanovenia Trestného zákona bolo v jeho neprospech, alebo bolo rovnako prísne. Rozhodne nemožno brať v úvahu také rozhodnutie, ktoré sa pred nadobudnutím účinnosti novšieho Trestného zákona stalo*

právoplatné, tak ako to bolo v tomto prípade. Je zjavné, že odsúdený spáchal trestný čin zo dňa 18.09.2017 dvoma čiastkovými skutkami, za tieto bol vyhlásený rozsudok dňa 07.02.2018 a v rámci odvolacieho konania právoplatne rozhodol v predmetnej veci uznesením krajský súd dňa 10.04.2018. Vzhľadom k tomu, že zákon č. 214/2019 Z. z. nadobudol účinnosť až dňa 01.08.2019, správne súd prvého stupňa odôvodnil a postupoval, že podľa tohto novelizovaného Trestného zákona ustanovenia § 212 nie je možné postupovať, pretože vec bola právoplatne skončená skôr, ako nadobudol účinnosť novelizovaný Trestný zákon. Vzhľadom k tomu, že obžalovaný neuviedol v dôvodovej časti tak v žiadosti, ako aj v sťažnosti žiadny argument pre iný dôvod zmeny pôvodného rozhodnutia, resp. dôkaznej situácie, ktorá by mohla mať vplyv na pôvodné rozhodnutie, či už okresného alebo krajského súdu v akomkoľvek smere v jeho prospech, neboli splnené zákonné podmienky pre povolenie obnovy konania v zmysle § 394 ods. 1 Tr.por...“

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ sa domáhal povolenia obnovy trestného konania, v ktorom jeho odsúdenie za trestný čin krádeže vychádzalo z aplikácie právneho názoru obsiahnutého v stanovisku trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. Tpj 78/2011 z 12. decembra 2011 publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 6/2012 (ďalej len „stanovisko“). Podľa uvedeného stanoviska skutok krádeže spáchanej vlámaním, pri ktorej bola spôsobená malá škoda, treba kvalifikovať ako zločin krádeže podľa § 212 ods. 1 a 4 písm. b) Trestného zákona pri použití § 138 písm. e) Trestného zákona. Keďže trestná sadzba je pri právnej kvalifikácii zločinu krádeže prísnejšia ako v prípade prečinu, rozhodnutia vydané na základe uvedeného stanoviska sú podľa sťažovateľa svojvoľné, nespravodlivé a diskriminačné. Sťažovateľ v súvislosti s uloženým trestom zdôrazňuje čl. 49 charty, podľa ktorého trest má byť primeraný závažnosti spáchaného skutku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podanie sťažovateľa spĺňa náležitosti návrhu na začatie konania o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy okrem povinného právneho zastúpenia. Sťažovateľ však požiadal o ustanovenie právneho zástupcu pred ústavným súdom. Predmetom ústavnej sťažnosti je nesúhlas sťažovateľa s napadnutými rozhodnutiami, ktorými okresný súd rozhodol o zamietnutí jeho návrhu na povolenie obnovy trestného konania a následne krajský súd zamietol aj jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu o nepovolení obnovy konania. Napadnutými rozhodnutiami došlo podľa sťažovateľa k porušeniu jeho v záhlaví uznesenia označených práv.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Nt 22/2019 a jeho uznesením z 18. septembra 2019:

9. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou

založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

10. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

11. Z podania sťažovateľa a jeho príloh vyplýva, že sťažovateľ využil svoje právo podať proti uzneseniu okresného súdu sťažnosť, o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Uplatnenie právomoci krajského súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 120/2019 a jeho uznesením z 15. januára 2020:

12. Vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je ústavný súd alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

13. Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva, že kľúčovým dôvodom nepovolania obnovy konania bola neaplikovateľnosť novelizovaného ustanovenia Trestného zákona vo veci sťažovateľa, k zmene ktorého došlo až po vyhlásení odsudzujúceho rozsudku.

14. Podľa § 2 ods. 1 Trestného zákona sa trestnosť činu posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Ak v čase medzi spáchaním činu a vynesením rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatel'a priaznivejší.

15. Vzhľadom na znenie tohto ustanovenia je vo všeobecnosti pre posúdenie trestnosti činu a ukládanie trestu možné aplikovať len taký zákon, ktorý je účinný v čase spáchania činu. Na neskoršie priaznivejšie ustanovenie je pri ukladaní trestu možné prihliadnuť len vtedy, ak tento priaznivejší zákon nadobudol účinnosť pred vynesením rozsudku. To nie je prípad sťažovateľa, keďže rozsudok v jeho veci bol okresným súdom vynesený 7. februára 2018 a rozhodnutie v odvolacom konaní bolo vynesené 10. apríla 2018 a novela Trestného zákona nadobudla účinnosť 1. augusta 2019.

16. Podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom alebo právoplatným trestným rozkazom, sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu, alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu.

17. Účelom obnovy konania ako mimoriadneho opravného prostriedku je odstrániť nedostatky v skutkových zisteniach právoplatných rozhodnutí, pokiaľ dodatočne vyšli najavo nové skutočnosti alebo dôkazy, ktoré neboli rozhodujúcemu orgánu skôr známe (porovnaj ČENTÉŠ, J., a kolektív. Trestný poriadok. Veľký komentár. 4. aktualizované vydanie. EUROKÓDEX, 2019, s. 759). Skutočnosťou skôr neznámou je teda okolnosť, ktorá môže mať vplyv na zistenie skutočného stavu veci a ktorá existovala už v čase rozhodovania príslušného orgánu, ale v tom čase mu nebola známou. Za skutočnosť súdu skôr neznámu nemožno považovať prípadné zmeny hmotného práva (I. ÚS 142/2018). V tejto súvislosti možno poukázať na stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. Tpj/44/2013, z ktorého vyplýva, že podmienky obnovy konania sa netýkajú zmeny právneho stavu, t. j. zákonných podkladov posudzovania trestnosti činu a ukládania trestu, pričom splnením podmienky na obnovu konania je tá právna skutočnosť, ak ústavný súd vyslovil nesúlady zákona s ústavou. V tomto prípade taká situácia nenastala.

18. Novelizáciu ustanovenia Trestného zákona nemožno subsumovať pod legálny pojem „skutočnosť súdu skôr neznáma“, jednak preto, že nie je vymenovaná v § 394 ods. 4 Trestného poriadku, ale najmä s poukazom na citované znenie § 2 ods. 1 Trestného zákona. Predovšetkým však nejde o skutkovú okolnosť, ktorá by existovala už v čase rozhodovania súdu.

19. V zmysle ustálenej súdnej praxe ústavného súdu postup súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi) v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

20. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považuje ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti za zjavne neopodstatnenú, a teda nespôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Keďže ústavný súd nezistil možnosť porušenia sťažovateľom označených práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 120/2019 a jeho uznesením z 15. januára 2020, ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

21. Sťažovateľ tvrdí, že napadnutým uznesením krajského súdu zároveň došlo aj k porušeniu jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na konanie o návrhu na povolenie obnovy konania sa čl. 6 ods. 1 dohovoru nevzťahuje. Svedčí o tom nielen judikatúra ústavného súdu (II. ÚS 255/2011, III. ÚS 223/2017, IV. ÚS 108/2014, I. ÚS 227/2013), ale aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (Kulnev v. Rusko, rozhodnutie z 18. 3. 2010, č. 7169/04, Rudan v. Chorvátsko, rozhodnutie z 13. 9. 2001, č. 45943/99). V tomto konaní ide o vydanie rozhodnutí, ktoré priamo nesúvisia s rozhodnutím o právach a záväzkoch občianskoprávneho charakteru alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti adresátom práv podľa tohto ustanovenia dohovoru. Článok 6 dohovoru totiž neobsahuje právo na revíziu súdneho konania. Ochrany práv obsiahnutých v čl. 6 dohovoru sa možno domáhať až v obnovenom konaní, t. j. po tom, ako bolo príslušným všeobecným súdom právoplatne rozhodnuté o povolení obnovy konania. Medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu a porušením čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje príčinná súvislosť, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

22. Rovnaký záver platí aj vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 17 ods. 2 ústavy. Predmetom napadnutého uznesenia krajského súdu bolo rozhodovanie o sťažnosti podanej proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bol návrh sťažovateľa na obnovu konania zamietnutý. Nešlo o posudzovanie a rozhodnutie o stíhaní alebo pozbavení slobody, resp. o tom, či tak bolo urobené z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje zákon, v zmysle predpokladanom čl. 17 ods. 2 ústavy. Sťažovateľ v konaní o povolení obnovy konania vystupuje ako právoplatne odsúdený, nie je teda obvineným (obžalovaným), ktorému by v tomto konaní prináležali práva uvedené v § 34 Trestného poriadku. Preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

23. Napokon, aj pokiaľ ide o sťažovateľom namietanú neprimeranú prísnosť trestu vo vzťahu k trestnému činu, za spáchanie ktorého bol uznaný vinným (čl. 49 ods. 3 charty), ústavný súd zdôrazňuje, že v štádiu rozhodovania o povolení obnovy právoplatne ukončeného trestného konania je úlohou všeobecného súdu posúdiť splnenie zákonných podmienok vymedzených v § 394 Trestného poriadku. V okolnostiach sťažovateľovej veci sa právne posúdenie koncentrovalo na otázku, či zmenu Trestného zákona (hmotného práva) možno považovať za skutočnosť súdu skôr neznámu podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku. Predmetom právneho posúdenia, ktoré vyústilo do zamietnutia sťažovateľovho návrhu, teda nebola otázka prísnosti trestu uloženého za spáchaný trestný čin. Preto niet relevantnej súvislosti medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu a čl. 49 ods. 3 charty, ktorá by sa po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie v tejto časti mohla stať predmetom meritórneho rozhodovania ústavného súdu. I v tejto časti je preto ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená.

III.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

24. Odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku vedie ústavný súd k záveru, že v danom prípade ide zo strany sťažovateľa o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, I. ÚS 210/2019). Pretože nebol splnený jeden zo zákonných predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde), žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovел (bod 2 výroku

tohto uznesenia) bez toho, aby ho vyzýval na preukázanie majetkových pomerov na účel rozhodovania o jeho žiadosti.

25. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde pripája k výroku a odôvodneniu tohto rozhodnutia odlišné stanovisko sudca Peter Straka.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. apríla 2021

Robert Šorl
predseda senátu